

สัมมนาอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ

กฤติกา ผลเกิด

ความหมาย

การสัมมนา เป็นศัพท์บัญญัติวิชาการ จากคำว่า Seminar มาจาก ส + มน แปลตามรูปศัพท์ว่า ร่วมใจ การสัมมนาเป็นการประชุมเพื่อแก้ปัญหา ค้นหาความรู้ โดยมีผู้เชี่ยวชาญทำหน้าที่วิทยากรให้ความรู้หรือให้คำแนะนำ

การสัมมนาจะใช้การอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหา เสนอแนวคิด หาข้อสรุปเกี่ยวกับประเด็นทางวิชาการหรือประเด็นที่สังคมกำลังให้ความสนใจ หรือกำหนดหัวเรื่องสัมมนาเพื่อให้เกิดความสนใจ

การสัมมนาในระดับอุดมศึกษาจัดเป็นการนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าวิจัยให้กับชุมชนวิชาการ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การสัมมนาจึงเป็นการนำเสนอประเด็นใหม่ ความคิดใหม่ การเสนอแนวคิด ทฤษฎี มุมมอง ทศนะ และคำอธิบายใหม่ โดยมีพื้นฐานจากข้อมูลเก่าหรือใหม่ก็ได้ กล่าวอีกนัยคือ การสัมมนาเป็นการวิเคราะห์ใหม่ สังเคราะห์ใหม่ ตีความ / อธิบายใหม่ และประเมินค่าใหม่

การสัมมนาเป็นการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ เป็นการระดมความคิดเรื่องใดเรื่องหนึ่ง...(สมคิด แก้วสนธิ และสุนันท์ ปัทมาคม, 2524 : 45)

การสัมมนาเป็นการประชุม เพื่อร่วมกันศึกษาหัวข้อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ภายใต้คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ (วารินทร์ อักษรนำ, 2542 : 18)

การสัมมนาเป็นการประชุม เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และหาข้อสรุป หรือข้อเสนอแนะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ผลสรุปที่ได้ถือเป็นเพียงข้อเสนอแนะ ส่วนผู้เกี่ยวข้องจะนำไปปฏิบัติตามหรือไม่ก็ได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546 : 1170)

โดยสรุป การสัมมนา คือ การประชุมกลุ่มบุคคลที่มีพื้นฐานความรู้ความสามารถความสนใจ ประสบการณ์ในสาขาเดียวกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่ง สืบค้น เรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางแก้ปัญหา

การสอนสัมมนา เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การศึกษา ค้นคว้าด้วยวิธีต่าง ๆ การฝึกทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ วิเคราะห์ปัญหา เสนอแนวทางแก้ไข โดยใช้วิธีการอภิปรายเพื่อให้ได้ข้อสรุปของแนวทางที่มีความเป็นไปได้ ซึ่งมีวิทยากรเป็นผู้ให้ความรู้เสริม

ความสำคัญของการสัมมนา

1. สังคมปัจจุบันมีการแข่งขันด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสูง
2. การบริหารจัดการองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้พร้อมที่จะก้าวสู่โลกของข้อมูลข่าวสาร

ประโยชน์

1. ช่วยให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้รับความรู้ ได้คิดอย่างมีเหตุผล ได้แนวคิดจากการสัมมนา ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเพิ่มพูนประสบการณ์
2. ช่วยให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้ข้อเสนอแนะ หรือแนวทางการแก้ปัญหา
3. ช่วยให้ผู้เข้าร่วมสัมมนามีปฏิสัมพันธ์ต่อกันดียิ่งขึ้น

การเตรียมตัวของผู้เข้าร่วมสัมมนา

ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี กล่าวว่า “ต้องการสิ่งดี ต้องร่วมกันสร้าง” เช่นเดียวกับการสัมมนาที่ดีจะต้องได้รับความร่วมมือระหว่างผู้นำเสนอกับผู้เข้าร่วมสัมมนา ซึ่งวิธีที่จะทำให้เกิดการสัมมนาที่ดีนั้นสามารถทำได้ 2 ประการ ดังนี้

1. ผู้ร่วมสัมมนาต้องเตรียมตัวอย่างดีด้วยการศึกษาภูมิหลัง แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับหัวข้อของการสัมมนาและหัวข้อของผู้นำเสนอและหัวข้อของผู้นำเสนอ/วิทยากรแต่ละคน การเตรียมตัวเช่นนี้ทำให้ผู้เข้าร่วมสัมมนามีพื้นฐานความรู้ ความคิด และเข้าใจเรื่องที่ผู้นำเสนอ/วิทยากรจะพูดในแต่ละช่วงเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากได้รับเอกสารของผู้นำเสนอ/วิทยากรล่วงหน้า ก็ควรรีบอ่านและศึกษา เพื่อจับประเด็นสำคัญที่ต้องการเสนอ เพื่อจะได้วิจารณ์ โต้แย้ง และเสนอแนะหรือเสนอความคิดได้
2. ผู้เข้าร่วมสัมมนาต้องตั้งใจฟังผู้นำเสนอ/วิทยากร อย่างวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิพากษ์วิจารณ์ เพื่อให้เข้าใจเนื้อหาและประเด็นได้อย่างถูกต้อง

การตั้งใจฟังเป็นการให้เกียรติและเป็นกำลังใจให้กับผู้นำเสนอ ท่าทีของผู้ฟังจะบอกผู้นำเสนอ/วิทยากรได้ อยางดีว่า ผู้เข้าร่วมสัมมนาให้ความสนใจหัวข้อที่กำลังพูดมากน้อยเพียงใด และกำลังติดตามเรื่องที่กำลังนำเสนอ บ้างหรือไม่

ผู้เข้าร่วมสัมมนาที่ดีจึงมีลักษณะเชิงรุก 3 ประการ ได้แก่

1. รุกในแง่ของการเตรียมพร้อมในแง่ของการปูพื้นความรู้ของตนเองเกี่ยวกับเรื่องที่สัมมนา
2. รุกในแง่ของการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าสิ่งที่กำลังรับฟังอยู่

3. รุกในการตั้งคำถาม วิจาร์ณ เสนอแนะ และอภิปราย ด้วยท่าทีกัลยาณมิตร ผู้เข้าร่วมสัมมนา เช่นนี้จะมีส่วนเพิ่มคุณค่า สาระ ประโยชน์ ความรู้ และบรรยากาศที่ดีให้กับการสัมมนาอย่างมาก

การเตรียมตัวของผู้นำเสนอ / วิทยากร

ผู้นำเสนอ / วิทยากร คือ หัวใจสำคัญของการสัมมนา เพราะเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ค้นคว้า ศึกษา และวิจัยหัวข้อที่จะนำเสนอ เป็นผู้และผู้เข้าร่วมสัมมนาคาดหวังว่าจะมาฟัง มารับรู้ความคิดเห็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาโดยตรง กล่าวอีกนัยหนึ่งผู้นำเสนอ / วิทยากร คือ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา ที่ได้ค้นคว้า ศึกษา และวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ มาระยะหนึ่ง มีประเด็น ความคิด แนวคิด วิธีคิดที่น่าสนใจ

ในกรณีของนักศึกษา ผู้นำเสนอก็คือผู้ที่ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนั้นจนมีความลุ่มลึก มีแง่มุม แนวคิด และวิธีคิดที่ดีพอที่จะนำเสนอให้เพื่อนร่วมชั้นสัมมนาได้รับฟังเพื่ออภิปรายถกเถียงกันต่อไป

บางกรณี ผู้นำเสนอ / วิทยากร อาจเพียงนำเสนอแง่คิดบางประเด็น เพื่อให้มีการระดมความคิดจากผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกคน หัวใจของการสัมมนาเช่นนี้มุ่งที่การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม แต่กระนั้นก็ตาม ผู้นำเสนอ / วิทยากร จำเป็นต้องเตรียมตัวให้มีความรอบรู้ และลุ่มลึกพอประมาณ เพื่อที่จะนำการสัมมนา เชื่อมโยงความคิด สั่งเคราะห์สิ่งที่ได้ระดมความคิดกันมา

ขั้นตอนการเตรียมตัวของผู้นำเสนอ/วิทยากร